

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ

Національний авіаційний університет
проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: civilne@meta.ua

***Метою** даної статті є спроба дослідження того, як інновації в освіті трансформаційного суспільства стають необхідністю цілеспрямованого становлення, розвитку та визнання у світовому співтоваристві. За своїм змістом та методами вища освіта не є незмінним інститутом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики та суспільні реалії. Однак оновлення навчального процесу та наукових досліджень відбуваються не завжди послідовно, а іноді поспішно та суперечливо.*

***Методи дослідження:** методологічну основу дослідження склали загальнонаукові методи пізнання.*

***Результати:** вихідним принципом запропонованого наукового дослідження є розробка теоретичних систем та конструкцій формування необхідності впровадження інновацій в освітній простір з урахуванням особливостей українського сьогодення. В умовах змін суспільного розвитку інновації в освіті стають більш необхідними та носять безперервний характер. **Обговорення:** сучасні процеси у суспільстві сприяють не лише переосмисленню особливостей розвитку освіти та науки, а також актуалізують залучення потреби впровадження інноваційності у галузь. Інновації стають необхідною умовою формування принципів розвитку та стабільності, запорукою стійкого прогресу та механізмом поступального розвитку як освіти так і українського суспільства в цілому.*

***Ключові слова:** інновація; освіта; вища освіта; інноваційний простір освіти; трансформаційне суспільство.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Процеси трансформації в освіті у наш час складні та багатопланові. Виникнення протиріч між потребою у швидкому, поступальному розвитку і формуванням нових суспільних відносин та невмінням реалізувати ці процеси виділили та сформували потребу впровадження інноваційності у галузь. Зріс масовий характер застосування нового. Більш того, схильність до інновацій базується не на вивіреному досвіді, а на очікуванні нового, більшого. У зв'язку з цим, загострилась необхідність у нових знаннях та методах, в осмисленні нових понять та категорій «нове», «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційна методика» тощо.

За своїм змістом та методами вища освіта не є незмінним інститутом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики та суспільні реалії, враховуючи тенденції та перспективи

розвитку як окремої держави так і світу. Більше двох десятиліть триває реформування вищої школи та системи освіти, науки в цілому в Україні. Однак оновлення навчального процесу та наукових досліджень відбуваються не завжди послідовно, а іноді поспішно та суперечливо. Дана ситуація призводить до негативного сприйняття вітчизняної науки та вищої школи. Ця унікальна ситуація понизила роль науки в цілому так і статус професора в соціумі. Цілком очевидно, що в цих умовах інновації стають необхідною умовою формування принципів розвитку та стабільності, запорукою стійкого прогресу та механізмом поступального розвитку як освіти так і українського суспільства в цілому.

Аналіз досліджень і публікацій. Розгляд терміну «інновація» започаткував американський соціолог та економіст австрійського походження Йозеф Шумпетер з метою аналізу економічних змін у підприємницькому середовищі.

В умовах сьогодення вимір економічного характеру є чи не головним в обговоренні освіти сучасного стану та перспектив подальшого розвитку. В умовах трансформації «інновації» представляють собою складну та багатоаспектну проблему, вирішення якої неможливе без використання міждисциплінарного підходу в процесі пізнання та осмислення. Саме тому для реалізації мети та завдань даної статті використовувалися теоретичні напрацювання закордонних та вітчизняних науковців впершу чергу з питань інноватики. А саме, М. Кондратева, В. Зомбарта, В. Мітчерліха, Г. Менша, С. Цуру, Є. Менсфілда, О. Круглікова, К. Найта, П. Лелона, Б. Твісса, Р. Драккера, М. Лапіна.

На особливу увагу заслуговують праці українських науковців, які досліджували питання впровадження інноваційних методів в систему української вищої освіти в сучасних умовах – С. Головка [1], І. Сопілко [2], В. Череватюк [2].

Метою даної статті є спроба дослідження того, як інновації в освіті трансформаційного суспільства стають необхідністю цілеспрямованого становлення, розвитку та визнання у світовому співтоваристві.

Історія переконлива у тому що, успіхи окремих людей та організацій, цілих народів та країн залежать від їхньої здатності продукувати та сприймати інновації в першу чергу через освіту та науку.

Виклад основного матеріалу. Семантично термін «нововведення» (innovatio) означає впровадження деякої нової субстанції, тобто нового чи новації [3]. В данному випадку, мова йде про такі інновації, які виникають у відповідь на певну суспільну потребу (нову чи вже відому) і представляють собою практичний засіб для задоволення цієї потреби.

Зміст та наукова цінність – найважливіші показники наукової діяльності. Наукова реальність трансформується під впливом процесів, що ґрунтуються на нових знаннях, які генеруються на принципах:

- створення інноваційного простору на новій освітній та науковій підтримки;
- забезпечення соціального контексту освіти;

- адаптація системи освіти та наукових досліджень до основних світових норм та стандартів.

Впровадження новітніх технологій та підготовка фахівців для ринку праці вимагає від освіти не просто засвоєння системи попередніх знань, а й постійного формування та використання нових [4].

Так, торік МОН за кошти держбюджету підключило 103 виші та наукові установи до визнаних у світі міжнародних наукових баз Scopus і Web of Science з метою стимулювання зростання в рейтингах THE і QS. Сьогодні ми бачимо 5 українських вишів у рейтингу THE і 6 – у рейтингу QS. Але Scopus не охоплює всю наукову діяльність кожної країни світу, завжди є локальна група наукових журналів, які не входять в глобальну мережу бази даних. Об'єднувати результати наукової діяльності в єдину національну систему – робота профільного міністерства, а також створювати конкретні умови та інструменти участі науковців в подібних наукометричних журналах. З 2011 року було прийнято у Scopus 28 українських журналів [5]. Це лише 22,4% всіх представлених українських журналів за цей період.

Поступовий рух української науки в міжнародному просторі через додавання журналів для індексації в міжнародних базах даних, є лише частиною стратегії розвитку науки в країні.

У системі освіти та науки вже сформувався цілий напрям наукового знання – наукова інноватика. Мотивацією якого є наявність суперечностей між фундаментальними науковими знаннями і складністю їх практичного використання, між фазою створення нового науково-педагогічного знання і фазою його впровадження як інноваційного.

Так, основними складовими частинами наукової інноватики є:

- 1) теорія створення інновацій у системі освіти;
- 2) методологія сприйняття, оцінки та інтерпретації нового у філософії, соціології, педагогіці;
- 3) технологія і досвід практичного застосування освітніх та наукових інновацій.

Зазначені складові формують сутність наукової інноватики, яка об'єднує систему взаємопов'язаних понять і структурних положень.

Наукова інноватика віддзеркалює взаємозв'язок теорії і практики освітньо-наукової діяльності, визначає її норми, які характерні для інноваційних перетворень, органічно об'єднує процеси створення і впровадження новацій на практиці. Так, в кінці 70-х років автори Доповіді Римському Клубу сформулювали уявлення про основні типи навчання, розуміючи навчання в широкому значенні – як процес зростання досвіду як індивідуального, так і соціокультурного. Водночас були визначені типи навчання: «підтримуюче навчання» та «інноваційне навчання». «Підтримуюче навчання» (maintenance learning) – це процес та результат такої навчальної та освітньої діяльності, яка направлена на підтримку, відтворення наукової та соціокультурної системи в цілому. Такий тип навчання забезпечує наступність наукового досвіду.

«Інноваційне навчання» (innovative learning) – це процес та результат такої навчальної та освітньої діяльності, яка стимулює вносити інноваційні зміни в існуючу науку, культуру та соціальне середовище [6]. Такий тип навчання та освіти стимулює творчий пошук на основі наявного досвіду.

Відповідно до характеру самих потреб інновації можуть являти собою або нові продукти, або нові технології, або нові економічні, соціальні, організаційні та інші структури і механізми взаємодії між людьми в їхній діяльності. Інновації як організаційний механізм присутній в багатьох цілеспрямованих змінах і саме з інновацій складаються справжні зміни в соціумі [7]. Інакше кажучи, інновації є складовими елементами керованого розвитку цілеспрямованих змін.

Висновки. В умовах змін суспільного розвитку інновації в освіті стають більш необхідними та носять безперервний характер. Тому діяльність щодо їхніх упроваджень та реалізацій потребує спеціального професіоналізму, а якість вищої освіти та науки в межах Європейського простору досягається за умов сталого розвитку галузі, виваженості та обов'язково наступності в

державній освітній політиці, політичній волі та належної постійної підтримки з боку держави та суспільства.

Скажемо більше, що досить радикальні трансформаційні процеси в галузі освіти в наш час відбуваються не лише в Україні, а й у провідних країнах світу. В ухваленому Паризькому комюніке (25 травня 2018 року) міністрів освіти європейського континенту наголошується, що впродовж останніх 20 років підвищення якості освіти та рівня її відповідності суспільним потребам було основою як Болонського процесу, так і інших структурних реформ у цій галузі. У майбутньому ж, на думку авторів комюніке, важливо зробити акцент на співробітництві в запровадженні інноваційних практик викладання та навчання, їх підтримці, стимулюванні та поширенні [8].

Література

1. *Головко С. Г.* Законодавче забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності вищих навчальних закладів / С. Г. Головко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2016. – № 3 (40). – С. 24-31.
2. *Сопілко І. М.* Сучасна університетська правова освіта і наука концептуальний погляд на реформування / І. М. Сопілко, В. Б. Череватюк // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – 2018. – № 1 (46). – С. 163-166.
3. *Великий* тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТ «Перун», 2007. – 1736 с.
4. *Shust Nataliia.* Correlation Between Intellectual Property and Scientific Activity // Proceedings of the National Aviation University, № 2 (2017), p. 148-155.
5. *DT.UA* № 24-25 (370-371), 23 червня 2018 р.
6. *Shust Nataliia.* Ukrainian higher education on the way to global Partnerships // Word Congress-Developing global partnerships, New-York city, February 18-20, 2008, p. 65-66.

7. Шуст Н. Б. Інноваційна діяльність молоді: сутність, структура, функції / Н. Б. Шуст. – Вінниця: ВДМУ, 2001. – 223 с.

8. *Паризьке* Комюніке. Париж, 25 травня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/.../paris-communicue2018.pdf>

References

1. Golovko S. G. Zakonodavche zabezpechennja pidtrymky ta rozvytku innovacijnoi' dijal'nosti vyshhyh navchal'nyh zakladiv / S. G. Golovko // Naukovi praci Nacional'nogo aviacijnogo universytetu. Serija: Jurydychnyj visnyk «Povitrijane i kosmichne pravo». – 2016. – № 3 (40). – S. 24-31.

2. Sopilko I. M. Suchasna universytets'ka pravova osvita i nauka konceptual'nyj pogljad na reformuvannja / I. M. Sopilko, V. B. Cherevatjuk // Naukovi praci Nacional'nogo aviacijnogo universytetu. Serija: Jurydychnyj visnyk «Povitrijane i kosmichne pravo». – 2018. – № 1 (46). – S. 163-166.

3. Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi' ukrai'ns'koi' movy / uklad. i golov. red. V. T. Busel. – К.; Irpin': VT «Perun», 2007. – 1736 s.

4. Shust Nataliia. Correlation Between Intellectual Property and Scientific Activity // Proceedings of the National Aviation University, № 2 (2017), p. 148-155.

5. DT.UA № 24-25 (370-371), 23 червня 2018 р.

6. Shust Nataliia. Ukrainian higher education on the way to global Partnerships // Word Congress-Developing global partnerships, New-York city, February 18-20, 2008, p. 65-66.

7. Shust N. B. Innovacijna dijal'nist' molodi: sutnist', struktura, funkcii' / N. B. Shust. – Vinnycja: VDMU, 2001. – 223 s.

8. *Паризьке* Комюніке. Париж, 25 травня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/.../paris-communicue2018.pdf>

N. Shust

INNOVATION IN EDUCATION AS A NECESSI

National Aviation University
Kosmonavta Komarova Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: civilne@meta.ua

Goal: *the purpose of this article is an attempt to study how innovations in education transformational society become the need of targeted development and recognition in the world community. The higher education is not an unchanging institution and all the time responding to the new civilization challenges and social realities. However, the updating of the educational process and scientific research takes place is not always consistent, and sometimes hastily and contradictory.* **Methods of research:** *the methodological basis of the research was formed by general scientific methods of cognition.* **Results:** *the original principle of the proposed scientific research is the development of theoretical systems and designs shaping the need for innovation in educational sphere taking into account Ukrainian reality. In terms of the change of social development innovation in education are becoming more necessary and are continuous in nature.* **Discussion:** *modern processes in the society contribute not only rethinking features development education, science and also actualize needs the implementation of innovation in the sphere. Innovations are essential to the formation of the principles of development and stability, sustainable progress and a mechanism for the progressive development of both education and Ukrainian society as a whole.*

Keywords: *innovation; education; higher education; innovative education space; transformational society.*